

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Petri De Dusburg, Ordinis Teutonici Sacerdotis, Chronicon
Prussiae**

Petrus <de Dusburg>

Francofurti ; Lipsiae ; Regiom. Pruss., 1679

Cap. CXXXV. De Bello civium de Brunsberg infra secundam apostasiam &
captione Castri & Civitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11850

CAP. CXXXIV.

De

Morte quorundam Pruthenorum.

A principio foundationis sui, in Castro Balga fuerunt fratres & armigeri, adeo magnanimi & audaces, quod vix aliquis exercitus hostium poterat ab eis recedere sine damno. Unde contigit, quod cum Pobravvo cum Nattangis & Warmiensibus exercitu congregato præmitteret noctis tempore multos pedites ad campum de Balga, & ipse mane sequens cum equitibus, pecora fratrum recepisset, occisis tribus Viris, qui custodiebant ea. Frater Gerhardus de Reno & plures alij fratres cum armigeris sequentes illos dictum Pobravve & sex Viros occiderunt & prædam de ipsorum manibus eruerunt.

CAP. CXXXV.

De

Bello civium de Brunsberg infra secundam apostasiam & captione Castri & Civitatis.

Dominus & frater Anshelmus (a) Ordinis domus Teutonice Episcopus Warmiensis edificavit Castrum & civitatem Brunsberg in illa insula in defensu fluvis (b) Sergie vix ad duos jactus lapidis à loco, ubi nunc sitæ sunt, quas Prutheni cum magno Exercitu in primo anno secundæ apostasiæ obsederunt per unum diem fortiter impugnantes. Quibus cives & Castrenses se opposcentes viriliter restiterunt, loca illa castri & Civitatis, ubi aditus poterat patere hostibus, turribus & quadrigis &

CAP.

31

li-

Hanno de Sangerhausen VII. Mag. Gener. Ord. Teut.

Conradus à Tierberg Senior IX. Magister Provinc. Prussiae.

lignis aliis præcludentes. In hac impugnatione ex utraque parte multi vulnerati, & quidam mortui ceciderunt: tandem cum non proficerent, recesserunt. Postea cogente necessitate XL. Viri de dictis Castro & Civitate pro fœno & lignis deferendis exierunt, qui omnes ab inimicis fuerant interfecti. De quo Cives & Castrenses territi desperabant, quod non possent à modo resistere, si insurgeret nova impugnatione. Combustis ergò Castro & Civitate recesserunt cum omni familia sua, nihil de omnibus rebus & utensilibus suis secum deferentes, nisi quantum poterant in humeris deportare, quibus recedentibus occurrerunt in Via LX. Viri Christiani, quos fratres de Elbingo miserant eis in auxilium. Sed dum audirent quod Castrum & Civitas essent exustæ processerunt omnes pariter in Elbingum; Deinde Anno Domini MCCLXXIX. Dominus Henricus Episcopus Warmiënsis civitatem & Castrum Brunsberg in eum locum ubi nunc sitæ sunt collocavit. Hic Episcopus, dum primo post consecrationem suam intraret Episcopatum suum, non invenit nisi singulis annis de quodam molendino in redditibus totius diæcesis unam marcam.

ANIMADVERSIO.

(a) Anshelmum fuisse Ord. Teut. fratrem asserit etiam Jeroschinus. Item ipse Anshelmus in Privilegio hujus Episcopatus sic scribit: *Fr. Anshelmus Ordinis Hospitalis S. Mariae Hierosolymitanae &c.* ut hac citat Thomas Treterus in libro *M. S. de Vitis Episcoporum Warmiënsium*. Post Anshelmum verò nemo Episcoporum Warmiënsium fuit Ordinis illius frater. Testatur id Aeneas Sylvius, qui ad hunc Episcopatum à Pontifice Romano commendatus erat. Is enim de Ecclesia Varmiënsi scribens: *Quæ una est, inquit, illis in partibus jure suo utens nec Subjecta fratribus. Reliquos Episcopos habitum Ordinis gestare oportet.* Vid. Corpus Hist. Polon. Tom. 1. pag. 5. Quærebant quidem Cruciferi modos, quibus Episcopa-

*Hanno de Sangerhausen VII. Magister Gen. Ord. Teut.
Conradus à Tierberg Senior IX. Mag. Prov. Prussia.*

Episcopatum hunc in suam potestatem redigerent, sed frustra. Sigefridus à Feuchtlingen hoc obtinuit, ut Magister generalem totius Episcopatus Advocatum (Landvoigt.) constitueret, tempore Eberhardi Episcopi Warmienseis tertii, quæ consuetudo postea duravit, usque ad res Ordinis Teut. inclinatæ, cum Episcopatum Franciscus Kueschmalz administraret, qui jugum hoc precio ab Ordine redemit. Thom. Treterus *l. c.* Wernerus de Orfelen etiam Magister Ordinis Generalis cum multos commendatione suâ apud Episcopum in Canonicos promovisset, deinde ipsorum opes fretus defuncto Henrico Wagenax Episcopo, statim Hennemannum in illius locum suffecit; sed resistente Capitulo, nihil obtinuit. Sequentibus quoque temporibus electioni Episcoporum Warmienseium à Capitulo factæ resistere Magistri. Obtinuit postea Magister Ord. Teut. à Pontifice Nicolao V. ut in Episcopatu Warmiensi duos Canonicatus totidemque præbendas quibus vellet, conferre, & de illis providere posset, ut literæ gratiarum actoria à Magistro Pontifici scriptæ (quæ hodieque in Bibl. Elect. Regiomontana asservantur) testari possunt. Sed cum Capitulum huic rei restitisset, revocavit tandem Nicolaus V. facultatem hanc An. 1453. d. 7. Id. Aug. Pontificatus sui an. VI. Cum deinde anno 1454. Prussia ad Regem Poloniae transiisset, juravit Capitulum Warmiense Casimiro Regi, quod primam occasionem dedit Regi parandi sibi juris Patronatus in Ecclesiam Warmiensem, licet Episcopus ipse tunc temporis Mariæburgi degens cum quibusdam Canonicis iusjurandum illud, non perfluerit. *Vid. Mart. Cromer. lib. XXII.* Porro cum Anno 1466. inter Regem & Cruciferos pax constitisset, cesserunt Cruciferi jure suo, quod in Ecclesiam Warmiensem habuerunt, qui est secundus pretextus in dictum Episcopatum. Hinc Poloni Æneam Sylvium à Capitulo electum & à Pontifice confirmatum admittere in Episcopatum noluerunt. *Cromer. lib. 25.* Æneas Sylvius in Pontif. Rom. electus contulit Episcopatum Paulo à Legendorf, quo mortuo, Rex Poloniae Kielbasam constituit Episcopum Warmiensem: Sed cum Prutheni contra eundem exacerbat, huic rei resistere, substituit Rex Oppogovium

*Hanno de Sangerhausen VII. Mag. Gen. Ord. Tent.
Conradus à Tierberg Senior IX. Mag. Prov. in Prussia.*

rovium Secretarium suum. Capitulum interim sibi elegerat Nicolaum à Tungen. Hinc ad bellum res devenit, donec tandem Anno 1479. Nicolaus Tungenus à Rege in gratiam receptus promisit cum Capitulo, in posterum non nisi gratum Regi Episcopum à Capitulo electum iri. Vid. Cromer. *lib. XXXIX. sub an. 1479.* Sed & hinc controversiis exortis de grato Regi Episcopo, tandem Fabianus de Lufinianis sub certis conditionibus Regi Sigism. I. jure Patronatus cessit An. 1512. d. 7. Decemb. in Comitibus Petri coviensibus. Hæc pleraque deprompta sunt ex libro MS. qui inscribitur: Fundatio, jura, Privilegia Ecclesiæ Varmiensis Conf. & Schuz.

(b) Serge habet Codex Thorunienfis, ut & Jeroschinus. Hodie vocatur Passaria, At Hennebergerus in *Comment. ad Tab. Geogr. Prussia lib. de fluminibus* habet alium fluvium Sirgune sive Sirge, in lacum Draufen se exonerantem, qui cum hoc fluvio non est confundendus. *Vid. infra cap. 138. ubi de Sirguna: & supra cap. XI.*

(c) Codex Regiomontanus habet et. nos ex Thorunienfi restitimus, à loco.

CAP. CXXXVI.

De

Bello fratrum de Christburg in secunda Apostasia, & de quodam miraculo, & de occisione multorum Pruthenorum.

FRater Theodoricus dictus (a) Rode, Commendator de Christburg infra secundam Apostasiam exiit cum fratribus & peregrinis numero centum, & post deprædationem terræ Pogefaniæ, secuta fuit eos innumera multitudo Pruthenorum, quam dum sine conflictu evadere non posset, confusus de misericordia DEI vertit faciem suam ad eos, & dum viriliter aggredere in bello, conversi sunt in fugam, & fratres & peregrini

Gg

sequen-